

МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ АНГЛІЇ

У статті описується історія та сьогодення організації моніторингу та контролю за діяльністю системи шкільної освіти Англії.

Ключові слова: система шкільної освіти, Англія, моніторинг, контроль, Відділ стандартів освіти.

Досвід Великої Британії традиційно привертає увагу багатьох дослідників, які зокрема намагаються не лише вивчити особливості побудови навчально-виховного процесу в закладах освіти цієї країни, а й упровадити найкращі ідеї у вітчизняних школах та ВНЗ. У свою чергу британські вчені (Вів'єн Бертон, Джон МакБет, Пітер Метью, Ріта Чемінейс, Кріс Чепмен та ін.) намагаються віднайти шляхи подальшого вдосконалення наявної системи освіти, підвищення її ефективності, а також здійснення моніторингу та контролю за діяльністю відповідних закладів.

Зазначимо, що сьогодні у Великій Британії, а саме в Англії, досить ефективно працює так званий Відділ стандартів освіти (OfSTED), який проводить інспектування дошкільних і загальноосвітніх закладів. Розгляд історії створення цієї організації та сучасних її цілей став метою пропонованої публікації.

У XIX столітті в Англії шкільні інспекції проводились Інспекторатом Її Величності (Her Majesty's Inspectorate – HMI), що працював в окремому відділі Департаменту освіти та науки (Department of Education and Science – DES). Його було засновано 1830 року [6, с. 7]. З того часу цілі та сутність шкільних інспекцій змінювалися багато разів. Зазвичай це було пов'язане зі змінами, що відбувалися в політичному устрої країни, або зі змінами керівництва шкільної інспекції. Часом нове керівництво висловлювало незадоволення діяльністю попередників або мало інші погляди на навчальний процес і його стандарти та бажало змін на краще.

Під час перших шкільних інспекцій (в Англії вони проводилися за призначенням влади з 1839 року) відбувалася переважно фінансова перевірка діяльності шкіл. Окрім того інспектори відслідковували, які методи застосовувались вчителями, як ті організовували навчальний процес і підтримували дисципліну, як здійснювалося моральне виховання дітей тощо. Водночас моніторинг начально-виховного процесу тієї чи іншої школи було лімітовано [2, с.75].

Варто відзначити, що на початку свого існування інспекції Її Величності передусім перевіряли діяльність шкіл, а не надавали їм методичну допомогу [7]. Ідея надати інспекціям більш методичного характеру, спрямувати їх діяльність на здійснення індивідуального підходу до кожного окремого навчального закладу з'явилися лише на початку 80-х років XX століття [5]. Як наслідок, по-перше, шкільні інспекції почали здійснюватися на більш високому рівні, а по-друге – результати моніторингу (інспекторські звіти про кожний навчальний заклад) оприлюднювалися у відповідних публікаціях.

1988 року у Великій Британії було прийнято Закон про реформування освіти (Education Reform Act of 1988), який суттєво вплинув на діяльність шкіл Англії. Зокрема збільшилася кількість обов'язків і відповідальність національних шкіл та їхніх керівників [8]. А 1992 року створено окремий департамент – Відділ стандартів освіти (VSO), який став головним органом освітньої галузі.

* © Слюсаренко Н.В., Мороз Н. С.*

З тих часів і донині ВСО здійснює моніторинг та контроль за діяльністю англійських шкіл. Спочатку інспекції проводилися через 4 роки, пізніше – через 6. З вересня 2005 року введено новий трирічний цикл інспекції. Тобто третина всіх шкіл повинна пройти перевірку протягом академічного року за однією схемою та однаковими вимогами. За результатами перевірки батькам учнів надається інформація про досягнення школи, де навчаються їхні діти [1, с. 5].

Новий порядок проведення інспекцій – один з елементів Нових відносин зі школами (New Relationship with Schools-NRwS), які ввели багато інших вагомих змін. Установлені раніше обов'язки керівництва щодо шкільної стратегії, цілей, бюджету та основні правила проведення інспекцій не були змінені, але останні почали фокусуватися більше на особистості кожної дитини та її комфортному перебуванні у шкільному середовищі, а також на тому, наскільки ефективно заклади освіти дотримуються 5 головних цілей, проголошених у Законі «Кожна дитина значуща» (Green Paper Every Child Matters (2003)) [там само].

Крім того в параграфі 5 Закону про освіту (Education Act (2005)) унормовувався порядок здійснення інспекторських перевірок шкіл, а саме:

- більш регулярне проведення перевірок (приблизно кожні три роки);
- зменшення терміну попередження шкіл про проведення перевірки (інформування лише за 2-5 днів до перевірки, а не за місяць, як було раніше);
- зменшення тривалості проведення перевірок до двох днів (раніше вони проводилися протягом тижня або навіть довше);
- зменшення кількості інспекторів, які перевіряють заклади освіти (до 5 осіб у середніх навчальних закладах і до 1 особи у початкових школах та дитсадках);
- уведення квот на проведення перевірок інспекторами Її Величності (Her Majesty's Inspectors), які працюють у ВСО (вони мають інспектувати 80% середніх навчальних закладів і 20% початкових навчальних закладів, включаючи дитсадки);
- підвищення ролі самооцінки школами того, наскільки якісно вони «обслуговують» своїх учнів;
- звітування перед батьками/опікунами про результати інспектування (короткий сфокусований звіт про перевірку – 5-6 сторінок);
- інформування учнів про результати перевірки (листи до учнів від інспекторів) [3].

Тобто головні зміни в інспектуванні закладів освіти полягали в такому: по-перше, перевірки мають проходити кожні 3 роки, а для нових навчальних закладів – через 2 роки після відкриття, щоб надати змогу «увійти в русло»; по-друге, оскільки інспектори наймалися із двох ресурсів (приватні контори та Інспекції Її Величності, які працюють на ВСО), то вводилося квотування – більшість (80%) перевірок повинні проходити під керівництвом інспекторів ВСО. Також ВСО запропонував розглядати інспекції як повсякденну справу, заохочувати школи до самооцінки, надавати батькам інформацію про якість і стандарти освіти, яку отримують їхні діти, і, найголовніше, допомагати школам стати кращими.

Так, головний інспектор шкіл переконаний, що нова система контролю повинна «підвищити планку» освіти, оскільки те, що було «добре» 10 років тому, можливо вже «не добре» сьогодні. До того ж очікування громадян і користувачів освітніх послуг завжди підвищуються, тож слід підвищувати й якість освітньої системи [1, с. 6].

Від самого початку створення ВСО проголошено, що найефективніший спосіб підвищення якості освіти учнів – це вдосконалення школи в цілому, а також її підтримка зовні та корекція отриманих результатів. Школи мають нести відповідальність за свій

розвиток, розробляти необхідні плани, вводити їх у дію та самостійно оцінювати результат [там само].

Ядром інспекційної перевірки стала самооцінка, а основним документом – Форма самооцінки (Self-Evaluation Form – SEF). Цю форму ВСО надає школам для заповнення напередодні проведення інспекції. Весь тягар відтепер лягає на школу, яка повинна бути проактивною і показати інспекторам, що шкільні лідери можуть не лише самостійно виявити сильні та слабкі сторони своєї діяльності, але й удосконалити її [1, с. 6].

Реформування інспекцій – частина більш широкого спектру змін, які повинні створити «нові відносини» між школами, центральними та місцевими органами влади. Мета влади – зменшити бюрократію, вдосконалити спілкування, спростити шкільне фінансування і, найголовніше, отримати систему, яка відповідає б потребам кожної дитини, задовольняє б її освітні потреби, забезпечує б особистісний розвиток і комфортне перебування у шкільному середовищі [там само].

На реформування інспекцій головним чином вплинули 2 документи – Закон 2003 року «Кожна дитина значуща» та Закон про дітей 2004 року (Children Act 2004). Згідно останнього всі агенції (школи, дитячі садки та ін.), що надають освітні послуги дітям, повинні дотримуватись 5 основних положень Закону «Кожна дитина значуща», які вимагають, щоб діти:

- були здоровими (для цього треба допомагати їм вести здоровий та активний спосіб життя, добре харчуватися, розвивати самоповагу);
- залишались у безпеці (слід захищати дітей від образ, запугування та інших небезпек);
- насолоджувались навчанням і досягали успіху (треба допомагати дітям досягати успіху і розвиватись, а також радіти разом із ними успіхам у навчанні);
- робили позитивний внесок (діти мають розуміти свої права та обов'язки, були відповідальними і брати участь у громадському житті);
- досягали економічного добробуту (всі учні повинні мати можливість отримувати допомогу щодо отримання нових знань і навичок, необхідних для майбутнього працевлаштування) [4].

Щоб досягти такого, треба передусім забезпечити злагоджену роботу місцевих органів освіти (Local Authorities – LA). Вони повинні розраховувати на своє постачання, а ВСО – відповідати за координацію мультидисциплінарних інспекцій результатів діяльності місцевих органів. Школи мають самостійно оцінювати, наскільки добре їх діяльність відповідає існуючим стандартам, а інспекторські команди – здійснювати моніторинг роботи шкіл, проводити опитування дітей, перевіряти їхні роботи та своєчасно виявляти проблеми, наявні в педагогічних колективах [1, с. 8].

Таким чином, починаючи з 2005 року, ВСО фактично перевіряє не лише якість освітніх послуг школи, а й здійснює моніторинг внутрішніх і зовнішніх взаємовідносин. З того часу ВСО виявив позитивні (наприклад, підвищився рівень викладання навчальних предметів, і діти з більшим задоволенням відвідують школу) та негативні (наприклад, листи інспекторів, адресовані дітям, у більшості випадків написано незрозумілою для них мовою) аспекти.

До реформування (до 2005 р.) ВСО інспектував школи, здійснював моніторинг навчальних досягнень учнів і надавав відповідні звіти батькам і школам (рис. 1). Після 2005 року школи почали проводити самооцінку, звітувати перед ВСО, а після перевірки – вносити корективи до своєї діяльності, покращуючи її; ВСО перевіряє школу,

навчальні досягнення учнів і умови їхнього перебування у шкільному середовищі, опитує батьків і надає звіт школі, батькам і дітям (рис. 2).

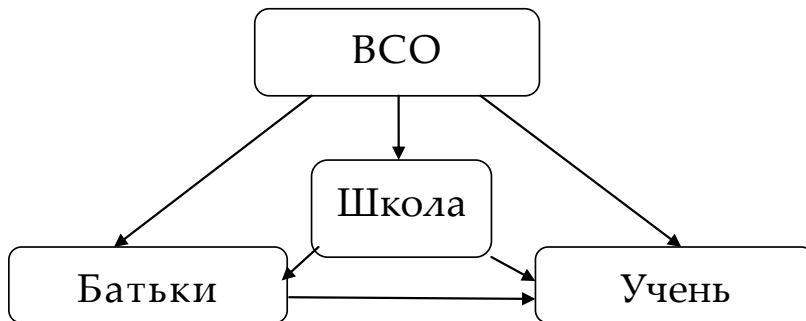

Рис. 1. Взаємозв'язки ВСО зі школами до реформування

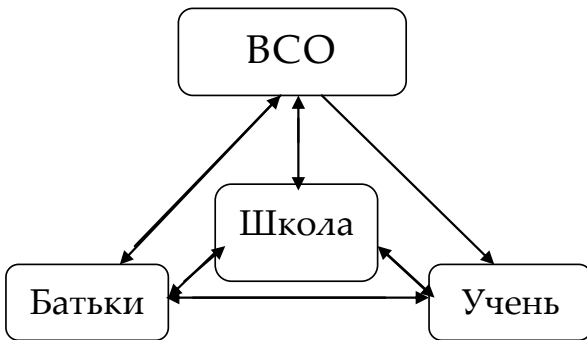

Рис. 2. Взаємозв'язки ВСО зі школами після реформування

Отже, аналіз досвіду організації моніторингу та контролю за діяльністю системи шкільної освіти Англії засвідчує його ефективність і необхідність впровадження найбільш цінних ідей у практику вітчизняної освіти. Це особливо стосується звітування органів контролю про результати своєї роботи перед школами, учнями та їхніми батьками. Пошуку оптимальних шляхів проведення такої роботи можна присвятити подальші наукові розвідки.

Література:

1. Barton V. Inspection and school self-evaluation: a practical guide for school governors / Vivienne Barton. – Abingdon: Adamson Publishing, 2005. – 48p.
2. Dillon J. Becoming a teacher: issues in secondary teaching / Justin Dillon, Meg Maguire. – L.: Open University, 2001. – 297 p.
3. Education Act 2005. – L., 2005. – Available at: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/18/contents>
4. Every Child Matters Outcomes Framework. – L.: Department for Education, 2006. – Available at: <https://www.education.gov.uk/publications/standard/publicationdetail/Page1/-/ECMoutcomes/kit#downloadableparts>

5. Little J. W. Norms of collegiality and experimentation: workplace conditions of school success / Judith Warren Little // American Educational Research Journal. – 1982. – № 19. – P. 325-340.
6. Matthews P. Improvement through inspection: an evaluation of the impact of Ofsted's work / Peter Matthews, Pam Sammons. – L.: Office for Standards in Education (England), University of London, Institute of Education, 2004. – 199 p.
7. Sandbrook I. Making sense of primary inspection / Ian Sandbrook. – L.: Open University Press, 1996. – 148 p.
8. The Educational Reform Act. – L., 1986. – 116 p.

Слюсаренко Н.В., Мороз Н. С.

МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛЬ ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ АНГЛИИ

В статье описана история и современная организация мониторинга и контроля за деятельностью системы школьного образования Англии.

Ключевые слова: система школьного образования, Англия, мониторинг, контроль, Отдел стандартов образования.

Slusarenko N.V., Moroz N.S.

MONITORING AND CONTROL OF SCHOOL EDUCATION IN ENGLAND

The article describes the history and nowadays organization of monitoring and control of the school system in England.

Key words: system of schooling, England, monitoring, control, Department of education standards.

УДК 377.44

Пойда С.А.*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАСОБАМИ ПЛАТФОРМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглядаються проблеми використання платформи дистанційного навчання з метою реалізації заходів педагогічного контролю на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, педагогічний контроль, платформа дистанційного навчання

Упровадження дистанційної форми підвищення кваліфікації педагогічних працівників вимагає інноваційних підходів до різних аспектів реалізації навчального процесу. Вони полягають у формуванні нового змісту, форм і методів навчання, використанні нових інформаційних та комунікаційних технологій. Також мають змінитись організація підвищення кваліфікації та заходи, що реалізують педагогічну діагностику. Сучасна освітня діяльність не можлива без педагогічної діагностики, під якою розуміють усі обставини, за яких відбувається дидактичний процес та точне визначення його результатів [4]. Вона є основою для прийняття управлінських рішень з метою регулювання навчального процесу, дозволяє формувати базу для прогнозування розвитку подій. Педагогічний контроль є невід'ємною складовою частиною педагогічної діагностики.

* © Пойда С.А.*